

انواع منابع مرجع

- ۱- کتاب
- ۲- پیاپیها (نشریات، مجلات، ژورنال، روزنامه‌ها، مطبوعات، ...)
- ۳- پایان‌نامه‌ها (رساله، تز و...)
- ۴- منابع دیداری و شنیداری یا چندرسانه‌ای (آفلاین و آنلاین)
- ۵- میکروفرم‌ها (ریزورقه‌ها)
- ۶- منابع الکترونیکی (نرم افزار)
- ۷- منابع الکترونیکی تحت وب (سایت، بانک اطلاعات، پایگاه اطلاعات)

منابع مرجع

از میان منابع مرجع مستقل می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- **واژه‌نامه** یا **لغت‌نامه** که در آن اطلاعات مختصری چون معنی، تلفظ و اشتقاق واژه‌های رایج در یک زبان ارائه می‌شود.
- **دائرة المعارف^۱** یا **دانشنامه** که در آن اطلاعات مستندی در مورد تمام معارف بشری یا حوزه خاصی از دانش به صورت مقاله ارائه می‌شود.
- **اصطلاح‌نامه^۲** یا **فرهنگ اصطلاحات** که اصطلاحات مربوط به یک رشته علمی را تعریف و تبیین می‌کند.
- **فرهنگ شرح حال** یا **اعلام** که به صورت مستند به بیان زندگی‌نامه، سرگذشت، افکار و عقاید افراد و گروه‌ها می‌پردازد.
- **تصنیف** که متن کامل یک کتاب را به صورت موضوعی یا طبقه‌بندی شده مجدداً ارائه می‌دهد.
- **فرهنگ جغرافیایی** که در آن فهرستی الفبایی از اسامی اماکن شامل کشورها، شهرها و مناطق گوناگون آمده و اطلاعات لازم درباره هر یک بیان شده است.
- **اطلس** که اطلاعات مربوط به موضوعات و اماکن را با تصویر، نقشه، نمودار و مانند آن ارائه می‌کند.
این موارد نیز نمونه‌هایی از منابع مرجع ردیف دوم (واسطه‌ای) است:
- **نمایه‌نامه^۳** که منبعی است شامل فهرستی از موضوعات یا اسامی خاص همراه با نشانی محل قرار گرفتن اطلاعات مربوط به آنها در یک یا چند کتاب، نشریه و مانند آن.
- **کتاب‌شناسی^۴** یا **فهرست کتب** که به معرفی کتابهای دیگر می‌پردازد و فهرستی از کتابهای یک نویسنده، ناشر یا کتابهای مرتبط با یک موضوع یا رشته علمی را ارائه می‌کند.
- **واژه‌نما** یا **معجم** که فهرست کاملی از تمامی واژه‌های به کار رفته در یک کتاب و نشانی محل قرار گرفتن هر واژه در صفحات آن کتاب را ارائه می‌کند.

1. Encyclopedia

2. Glossary

3. Index

4. Bibliography

- چکیده نما یا خلاصه^۱ که خلاصه نکات مهم و اصلی منابع را با ذکر آدرس بیان می کند
 - مقاله نامه یا فهرست مقالات که مقالات مربوط به یک نویسنده، کنفرانس، مرکز یا موضوع را معرفی می کند.
- منابع مرجع رامی توان به دو گروه **تخصصی و عمومی** تقسیم کرد. چراکه برخی از این منابع برای عموم و در همه رشته های علمی مفید است. مثلاً فرهنگ های لغت یا دائرة المعارف های جامع، به رشته یا موضوع خاصی منحصر نیست و به صورت عمومی مورد استفاده قرار می گیرد. اما بسیاری از منابع مرجع مانند دانشنامه های تخصصی یا اصطلاح نامه ها مربوط به حوزه خاصی از دانش است و در ردیف منابع تخصصی قرار می گیرد.
۱. **واژه نامه** (لغت نامه، فرهنگ لغت، دیکشنری، سرعنوان های موضوعی)
 ۲. **فرهنگ اصطلاحات** (اصطلاحنامه، تزاروس)
 ۳. **فرهنگ اعلام** (اسامی، اماکن، شخصیت ها، فهرستگان، تنالگان)
 - **سرگذشت نامه های عمومی** (اعلام، انساب، وفيات، معجم)
 - **سرگذشت نامه های موضوعی** (طبقات، رجال، اعیان)
 - **سرگذشت نامه های تک نگاری** (سیره، سرگذشت نامه، شرح حال)
 ۴. **دایرة المعارف** (دانشنامه، موسوعه، فرهنگنامه و...)
 ۵. **منابع جغرافیایی: نقشه، کره جغرافیایی، اطلس و... منتشره در قالب های مکتوب (چاپی)، الکترونیکی (نرم افزاری) و تحت وب** (سایت، بانک اطلاعات، پایگاه اطلاعات، ویکی و...)
 ۶. **دستنامه و دستورنامه و راهنماها** (درسنامه، راهنماهای آموزشی، معرفی نامه ها و...)
 ۷. **گزارش ها و نشریات رسمی** (آمارنامه ها، گزارش های رسمی و...)

اعتبارسنجی منابع:

- اعتبارسنجی مستندات و مآخذ
- مراجعه به نسخه ها و نقل قول های دیگر (شباهت یابی مطالب در منابع بواسطه نرم افزارها یا سایت و بانک های اطلاعاتی جلوگیری از سرقت علمی)
- یافتن معنای واژه ها و ترکیب ها
- شناسایی قرینه ها
- استدلال و آزمون
- اعتبار پدیدآورندگان
- اعتبار ناشر
- اعتبار روزآمدی
- اعتبار جامعیت
- اعتبار زبان و شیوه نگارش
- اعتبار شکل ظاهری